

lenjeinek, bűnösöknek és a kegyelem áldottjainak.”

Csiki Dénes pápai káplán, kanonokplébános, aki hosszú ideig Márton Áron püspök munkatársa volt, ezt írja: „Isten csodálatos teremtménye és ajándéka volt az ő egyházának, népének,

rendkívüli volt mint ember, pap és püspök. Tudása, műveltsége megbámulandó volt, egyenes jelleméért ellenségei is becsülték.” Jelmondata ez volt: „Non recuso laborem”.

Bányai László

Székely József:

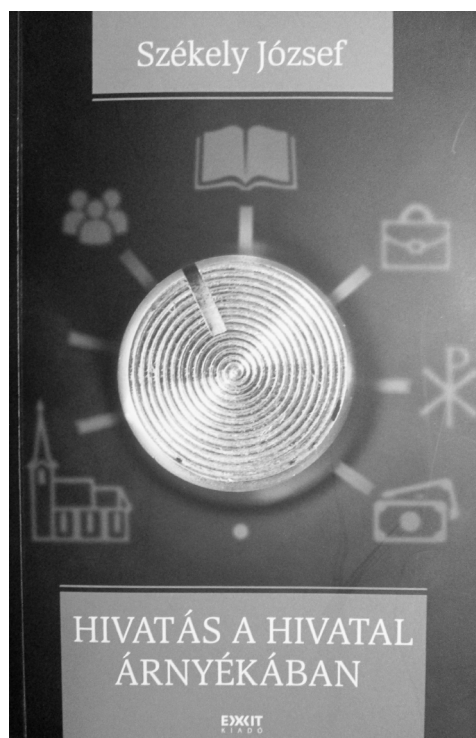
Hivatus a hivatal árnyékában.

Az igehirdetés helye az erdélyi magyar református lelkipásztori hivatáskép alakulásában. Igehirdetői önképünk és öntudatunk változása az 1990–2014 közötti időszakban.

Exit Kiadó, Kolozsvár 2019, ISBN 978-973-7803-91-7, 262 old.

Székely József, a Kolozsvár-Alsóvárosi Református Egyházközség lelkipásztora 2018. június 18-án védte meg *Az igehirdetés helye az erdélyi magyar református lelkipásztori hivatáskép alakulásában. Igehirdetői önképünk és öntudatunk változása az 1990–2014 közötti időszakban* témájú doktori dolgozatát a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen. Örömmünkre szolgál, hogy ez a gyülekezeti tagok számára is igen tanulságos dolgozat most könyv formában is megjelent kibővített címmel.

Székely József lelkipásztor Tőkés István *A Második Hehét Hitvallás magyarázata* című munkájából kölcsönzött gondolattal indítja könyve előszavát: „A hívő olvasó nem kételkedhetik afelől, hogy a föld kerekéségén semmi egyéb nem olyan elsőrendű, hasznos és föltöbb szükséges, mint az Ige prédikálása. Az Ige mindig [...], mindenkinél és mindenekben hathatós; hogy pedig nem mindenkinek a szívében terem

gyümölcsöt, ez nem az Ige hibája, hanem [...] az emberé, akinek hirdettük.” (i. m. Nagyvárad 2006, 100.)

Miután a szerző a *Bevezetés*-ben (13–16. old.) röviden felvázolja, hogy az 1989-es fordulat utáni 25 év folyamán mennyire gyökeresen változott meg a lelkipásztor hivatásképe az erdélyi református egyházban, az első részben a *kellő lelkipásztori hivatásképet* vizsgálja (17–47. old.). Megállapítja, hogy a reformátori tisztségértelmezés és az erdélyi református egyház hitvallásai alapján felvázolt lelkipásztori hivatáskép lényege: az igehirdetés, azaz a prédikálás, a lelkigondozás és a katekézis, illetve a sákramentumok kiszolgáltatása. Viszont e kellő hivatáskép megrajzolásakor szem előtt kell tartanunk, hogy ez egy öt évszázaddal korábbi egyházi és társadalmi helyzetben kristályosodott ki. Mivel azonban a *Második Helvét Hitvallás* és a *Heidelbergi Káté* megjelenik az egyházalkotmányban, a teológiai képzésben és a gyülekezeti gyakorlatban, nem lehet figyelmen kívül hagyni az általuk meghatározott hivatásképet.

A 16. században született hitvallások az akkori körülményekre adtak bibliai alapon megfogalmazott választ, a mai lelkipásztor pedig az azóta lepörgött fél évezred után már egy egészen más egyházi és társadalmi környezetben szolgál, viszont a reformáció örökségére hivatkozva ma sem adható fel az *igehirdetés*, valamint a lelkipásztori hivatáskép igehirdetői jellegének jelentősége. E két tényező felelevenítése pedig hozzájárulhat az egyház megújulásához – véli Székely József.

A második részben a szerző a *valós lelkipásztori hivatásképet* rajzolja meg azzal a céllal, hogy a *kellő* és a *valós* párhuzamba állítása során világossá váljanak a különbségek és a hangsúlyeltolódások. Például a lelkipásztorok

felszentelése alkalmával szerepet kellene kapnia a gyülekezetnek is; viszont a lelkipásztor beiktatásának pillanatától felerősödik a lelkipásztori szolgálat intézményigazgatói, hivatalnoki vetülete.

A lelkipásztor helyzetét, szerepét és feladatait az erdélyi református egyház szervezete, népegyházi jellege és érvényben levő jogszabálya határozza meg. Hasonló fogas kérdés az erdélyi református egyház felekezeti és nemzeti kisebbségi helyzete és a lelkipásztori hivatáskép kérdése.

Az egyház ismét megjelent a társadalmi és a politikai élet színpadán, és az embernek hirtelen az az érzése támadt, hogy az egyháznak és képviselőjének mindenben jelen kell lennie, és hogy a lelkipásztornak mindenhez kell értenie. Ez a jelenség a társadalmi igényeknek való megfelelési kényszer felerősödéséhez vezetett az Isten akaratának való engedelmesség rovására.

Az egyházmegyei, az egyházkerületi, illetve a generális vizitáció is az intézményvezetői vetületet hangsúlyozza és ellenőrzi. Talán a pasztorális vizitáció segíthetné a valós kapcsolatteremtést, a gyülekezetépítést, valamint a tulajdonképpeni lelkipásztori szolgálatot, amelynek keretében nem a múlt ellenőrzése volna a cél, hanem a nyitás a jövő felé, vagyis nem a *mit?*, hanem a *miért* és *miyen céllal?* kérdések kerülnének a középpontba.

A szerző azt is megállapítja a második rész végén, hogy az iskolai vallásoktatás sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket: „a gyermekek egy tananyaggal többet látnak a »vallásban«, és csak nyügnék érzik” azt. A tanulóknak csak elenyésző százaléka jár a családjával a gyülekezeti alkalmakra. Ezért a vallásórai anyagot nincs mihez

kapcsolniuk, mert sem a család, sem a baráti kör élete nem a vallásos értékek mentén szerveződik.” (109. old.)

A második rész összefoglalásában azt olvashatjuk, hogy a valós lelkipásztori hivatáskép „nagy mértékben különbözik a kellő hivatásképtől. Elsősorban azért, hogy [...] a gyakorlati élet, az egyház intézményes kerete a gyülekezeti és társadalmi változások és elvárások miatt nem az igehirdetői, hanem inkább a hivatalnoki, intézményvezetői lelkipásztori vonások erősödtek fel.” (115. old.)

A kötet harmadik része (117–162. old.) ezt a címet kapta: *A képzés és a továbbképzés szerepe a lelkipásztori hivatáskép alakulásában*. Itt a szerző először a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet keretében folyó képzést meghatározó tényezőket, a képzés célját és jellegét („ige- és gyülekezetirányultság/tudományosság és spiritualitás”) vizsgálja meg, majd pedig a lelkipásztorok továbbképzésének, az egyházmegyei, egyházkerületi és országos lelkészértékezők, az Önkéntes Továbbképző Program jelentőségét emeli ki hivatásmegőrzés tekintetében.

A könyv negyedik része (163–220. old.) *A lelkipásztori hivatás újraértelmezése* címet kapta. Itt a szerző mindenképp a lelkipásztori hivatás lényegét tisztázza: ő elsősorban igehirdetésre kap megbízatást. Ezért éberrel kell figyelnie arra, hogy a hivatalnoki vezetői szerepköre ne vezessen igehirdetési szolgálata jelentőségének csökkenéséhez. Az igehirdető lelkipásztor szakmai kompetenciája mellett elengedhetetlen előfeltétel az önismereti, a spirituális (istenismereti) és kapcsolati (ember- és gyülekezetismereti) kompetencia.

A negyedik rész utolsó fejezete az igehirdetés megújulásának lehetőségeivel foglalkozik, s miután bemutatja az igehirdetés jelenlegi helyzetét, annak milyenségét tisztázza: a református egyház elvi-homiletikai felfogásának alapvető jellegzetessége a következetes textuszerűség és a hitvallásosság, és ezek mellett prófétainak, személyesnek és lelkigondozóinak kell lennie. Minden nemzedéknek újra kell értelmeznie a lelkipásztori hivatást, mert ez is segítheti a lelkipásztor életének és igehirdetésének a megújulását, ez pedig nagymértékben hozzájárulhat az egyház megújulásához.

A dolgozat végén ezt olvashatjuk az *Összegezés, záró gondolatok* cím alatt: „[...] a lelkészképzésnek, -továbbképzésnek és a lelkészértékezőknek hangsúlyos szerepe van (lehet) a lelkipásztori hivatáskép újraértelmezésében, a valós hivatásképnek a kellőhöz való közelítésében. Ez azonban nem elegendő. Annak érdekében, hogy a szolgálatát örömmel és reménységgel végezze, minden lelkipásztornak tudatosan kell foglalkoznia a hivatásával és a hivatásképe letisztázásával. [...] Negyedszázaddal a rendszerváltás után Erdélyben is az egyház térvesztésének vagyunk tanúi. [...] Az egyház és a lelkipásztor ismét a társadalom peremére és a templom falai közé szorult; véleményünkre nem kíváncsi a társadalom, sőt már a gyülekezetekhez kötődő református hívek többsége számára sem mérvadó az egyház hitvallásos tanítása. Mégis az egyház összes tevékenysége közül az igehirdetés az, amellyel a legtöbb embert elérheti. [...] Ezért bármilyen fokú és jellegű változás következzék be az egyházban és a társadalomban, az igehirdetés nem kerülhet

egyebeknek az árnyékába. Elsősorban a Szentlélek munkájától függ az, hogy az Ige üzenete megérkezik-e a hallgatókhoz, vagy sem. Emberi oldalról azonban mindent meg kell tenni azért, hogy az Ige ne térjen vissza üresen, hanem megcselekedje, amit Isten akar. Az igehirdető bízhat abban, hogy pró-

fétai küldetéstudatát, személyes és szakmai kompetenciáit, valamint lelki-gondozói habitusait a Szentlélek felhasználhatja az igehirdetés és az egyház megújulásában.” (222–223. old.)

Málnási Ferenc
nyugalmazott magyartanár